

Prof. dr hab. inż. Bartosz Mickiewicz

Ul. Zielna 3

71-733 Szczecin

RECENZJA

rozprawy doktorskiej

magistra Pawła Mieczana

pt. „Determinanty polskiego eksportu gotowych artykułów rolno-spożywczych po akcesji do Unii Europejskiej”

(promotor: dr hab. Michał Pluciński, prof. US)

(promotor pomocniczy: dr Agnieszka Malkowska)

I. Wybór tematu

Podjęta w dysertacji doktorskiej przez mgr Pawła Mieczana problematyka związana z eksportem polskich produktów rolno-spożywczych i jej znaczenie dla całości handlu zagranicznego Polski należy do wyjątkowo ciekawego i aktualnego, ze względów gospodarczych i społecznych obszaru badań.

Eksport produktów rolno-spożywczych stał się jednym z kół zamachowych polskiej gospodarki. Według danych GUS wartość eksportu z Polski artykułów rolno-spożywczych w 2022 r. wyniosła 47,6 mld euro, co oznaczało wzrost o 26,7% w stosunku do 2021 r. Sprzedaż z Polski do państw należących do Unii Europejskiej wzrosła w o 29% i osiągnęła poziom 35,3 mld euro (74,1% całości sprzedaży). Natomiast eksport do państw spoza UE osiągnął wartość 12,3 mld euro i w porównaniu do ubiegłego roku (10,3 mld euro) był to wzrost o 20,3% (35,9% całości sprzedaży). Największym naszym partnerem handlowym, podobnie jak w latach poprzednich, są Niemcy. Wartość polskiego eksportu na ten rynek wyniosła 11,9 mld euro i w porównaniu z tym samym okresem 2021 r., był to wzrost o 25,4% (w 2021 r. – 9 472 mln euro). Eksport do Niemiec stanowił blisko 25% wartości polskiego eksportu rolno-spożywczego. Na drugim miejscu nadal pozostaje Wielka Brytania z udziałem na poziomie 7,7%. Wartość eksportu na rynek brytyjski wyniosła 3,7 mld euro, co oznaczało wzrost o 24,6% w porównaniu do 2021 r. Ważnymi odbiorcami żywności z Polski były także: Holandia (udział 6,5%), Francja (6,1%), Włochy (4,9%) oraz Republika Czeska (4,6%). Wartość importu artykułów rolno-spożywczych do Polski w 2022 r. wyniosła 32,1 mld euro, co

oznaczało wzrost o 28,6% w porównaniu do 2021 r. (25 mld euro). Importowane do Polski artykuły rolno-spożywcze pochodziły głównie z Niemiec (udział w imporcie rolno-spożywczym ogółem – 19%), Ukrainy (8,6%), Holandii (7,7%), Włoch (5,3%) oraz z Hiszpanii (4,8%). W konsekwencji w 2022 r. mieliśmy dodatnie saldo obrotów handlowych towarami rolno-spożywczymi. Wyniosło ono 15,5 mld euro – co oznacza wzrost o blisko 23%. W 2021 r. saldo było również dodatnie i wynosiło: 12,6 mld euro. Natomiast według danych Ministerstwa Finansów wartość eksportu artykułów rolno-spożywczych z Polski w okresie styczeń-maj 2023 roku wyniosła 21,2 mld EUR, co oznaczało wzrost o 17% w stosunku do analogicznego okresu 2022 roku.

Przedstawione powyżej dane obrazują, jak ważny z ekonomicznego i społecznego punktów widzenia jest podjęty przez mgr Pawła Mieczana temat badawczy. Dlatego też z uznaniem należy przyjąć podjęte przez Doktoranta badania, uzupełniające dotychczasową wiedzę na temat zależności przyczynowo-skutkowych konkurencyjności polskich artykułów rolno-spożywczych na rynkach ościennych w ostatnich latach.

II. Generalna ocena pracy doktorskiej

Całość pracy zamieszczona została na 239 stronach znormalizowanego maszynopisu. Praca składa się z pięciu rozdziałów, poprzedzonych wstępem i zwieńczonych wnioskami. Zawiera wykaz literatury, obejmujący 165 pozycji, głównie polskich, ale też należy podkreślić stosunkowo duży udział publikacji zagranicznych – 50, głównie angielskojęzycznych. Wykorzystanie literatury jest dobrze udokumentowane. Na końcu pracy znajdują się: spisy tabel, wykresów i rysunków oraz załączniki, dokumentujące przeprowadzone badania empiryczne. Struktura pracy jest poprawna. Prawidłowe są proporcje pomiędzy rozmiarami rozdziałów oraz między częścią teoretyczną a empiryczną.

Główną wartością merytoryczną każdej rozprawy doktorskiej jest poprawnie zdefiniowany główny cel pracy oraz cele cząstkowe. Wstęp pracy jest typowy dla rozpraw doktorskich. Przedstawiono w nim uzasadnienie wyboru tematu oraz cel badań, czyli „(...) identyfikacja determinant polskiego eksportu gotowych artykułów spożywczych po wejściu Polski do Unii Europejskiej”. Oprócz celu głównego sformułowano także cel pomocniczy, jakim była „ocena szans i zagrożeń dla rozwoju eksportu gotowych artykułów spożywczych z Polski w przyszłości, z rekomendacją działań po podjęciu w celu wsparcia jego dalszej ekspansji”.

W związku z podjętym tematem rozprawy doktorskiej, stanowiącym jednocześnie wyraźną formułę rozwiązywanego problemu autor przyjął poprawną strategię postępowania badawczego.

Każdy rozdział jest integralną częścią rozprawy, a ich kolejność jest konsekwencją postępowania badawczego i logiki rozprawy doktorskiej. Trzy pierwsze rozdziały mają charakter teoretyczny, a dwa pozostałe empiryczny, co ze wszech miar jest właściwe dla rozpraw doktorskich.

Z uznaniem należy przyjąć ogromny wkład własny autora, który wykonał gigantyczną liczbę obliczeń symulacyjnych. Praca nasycona jest tablicami i rysunkami zawierającymi rezultaty przeprowadzonych badań. Znaczna liczba trafnie dobranych i skonstruowanych wykresów zwiększa czytelność rezultatów badań. Komentarze i interpretacje wyników są prawidłowe.

Uzyskane wyniki dotyczące dotychczasowego rozwoju eksportu polskich produktów rolno-spożywczych, jak i sugestie pokazujące potencjalne możliwości jego zwiększenia w związku z wdrażanymi politykami oraz wsparciem finansowym zasługują na uznanie.

Praca doktorska kończy się wnioskami, choć może zasadniej byłoby je poprzedzić choć krótkim podsumowaniem całości wykonanych przez autora badań i zatytułować: podsumowanie i wnioski. Autor potwierdza, że w wyniku przeprowadzonych badań osiągnął zakładane cele, z czym mi jako recenzentowi, wypada się zgodzić.

Praca zasługuje na wysoką ocenę, ze względu na oryginalność, walory naukowe i praktyczne tematu, jak też na zastosowane rozwiązania oraz uzyskane przez autora wyniki. Podjęty w rozprawie temat badawczy jest pierwszym mi znanym tak szeroko i kompleksowo opracowanym zagadnieniem, przy tym opisanym językiem zrozumiałym także dla przeciętnego czytelnika. W mojej opinii zasadne byłoby wydanie rozprawy doktorskiej także jako monografii naukowej, która wniesie duży wkład w upowszechnienie roli polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich w zrównoważonym rozwoju Europy. **W związku z powyższym uważam, że rozprawa doktorska zasługuje na wyróżnienie Rady Naukowej Instytutu i niniejszym składam taki wniosek.**

III. Uwagi szczegółowe

Obowiązkiem recenzenta jest wykazanie też słabości pracy. Jest ich niewiele, a ich kaliber nieznaczny. Praca jest bardzo dobrze zredagowana pod względem technicznym,

stylistycznym, praktycznie brak jest nawet usterek interpunkcyjnych. Autor bardzo starannie przygotował wszystkie dane zawarte w pracy, widać, że zagadnienia, które porusza są dla niego nie tylko wyzwaniem naukowym, ale i swoistą pasją. Tym niemniej udało mi się znaleźć błąd w przeprowadzonych obliczeniach, który należy skorygować przed oddaniem pracy do druku: na stronie 97 autor podaje, że cyt. „światowy eksport towarów w 2005 r. wynosił ponad 10,1 bln USD, jednak w 2019 r. było to już 18,2 bln USD, co oznacza wzrost o ok. 103%”. Otóż, nie jest to wzrost o 103%, a zaledwie o 80,2%.

Powyzsze uwagi nie wpływaja jednak praktycznie na obnizenie ogólnie wysokiej oceny przedstawionej mi do recenzji pracy.

IV. Wnioski

Wyrażam pozytywny pogląd o walorach merytorycznych dysertacji mgr Pawła Mieczana pt. „Determinanty polskiego eksportu gotowych artykułów rolno-spożywczych po akcesji do Unii Europejskiej”

Uważam na podstawie mojej znajomości tej problematyki, że oceniana rozprawa jest oryginalna i nowatorska oraz wypełnia lukę, jaka istnieje w tym zakresie w polskiej nauce w ostatnich kilku latach. Recenzowana praca stanowi samodzielne rozwiązanie problemu naukowego. Ponadto autor wykazał się samodzielnością badawczą, a także umiejętnością wykorzystywania różnych metod badawczych i formułowania własnych sądów, co świadczy o jego dojrzałości naukowej.

Tym samym spełnia wymagania **USTAWY O STOPNIACH NAUKOWYCH I TYTULE NAUKOWYM ORAZ O STOPNIACH I TYTULE NAUKOWYM W ZAKRESIE SZTUKI** z dnia 14 marca 2003 r. Pozwala mi to rekomendować Radzie Naukowej Instytutu Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Szczecińskiego **wniosek o przyjęcie rozprawy doktorskiej i dopuszczenie magistra Pawła Mieczana do publicznej obrony.**

Szczecin, 04.10.2023 r.

